# ॥पञ्चमः प्रश्नः॥

## ॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

गावो॒ वा ए॒तथ्स॒त्रमा॑सताशृ॒ङ्गाः स॒तीः शृङ्गा॑णि नो जाय॒न्ता॒ इति॒ कामे॑न॒ तासा॒ं दश॒ मासा॒ निष॑ण्णा॒ आस॒न्नथ॒ शृङ्गा᳚ण्यजायन्त॒ ता उद॑तिष्ठन्नरा॒थ्स्मेत्यथ॒ यासा॒ं नाजा॑यन्त॒ ताः सं॑वथ्स॒रमा॒प्त्वोद॑तिष्ठन्नरा॒थ्स्मेति॒ यासा॑ं चाजा॑यन्त॒ यासा᳚ं च॒ न ता उ॒भयी॒रुद॑तिष्ठन्नरा॒थ्स्मेति॑ गोस॒त्रं वै (१)

सं॒व॒थ्स॒रो य ए॒वं वि॒द्वाꣳसः॑ संवथ्स॒रमु॑प॒यन्त्यृ॑ध्नु॒वन्त्ये॒व तस्मा᳚त्तूप॒रा वा॒र्षिकौ॒ मासौ॒ पर्त्वा॑ चरति स॒त्राभि॑जित॒ꣳ॒ ह्य॑स्यै॒ तस्मा᳚थ्संवथ्सर॒सदो॒ यत्किं च॑ गृ॒हे क्रि॒यते॒ तदा॒प्तमव॑रुद्धम॒भिजि॑तं क्रियते समु॒द्रं वा ए॒ते प्र प्ल॑वन्ते॒ ये सं॑वथ्स॒रमु॑प॒यन्ति॒ यो वै स॑मु॒द्रस्य॒ पार॒ं न पश्य॑ति॒ न वै स तत॒ उदे॑ति संवथ्स॒रः (२)

वै स॑मु॒द्रस्तस्यै॒तत्पा॒रं यद॑तिरा॒त्रौ य ए॒वं वि॒द्वाꣳसः॑ संवथ्स॒रमु॑प॒यन्त्यना᳚र्ता ए॒वोदृच॑ं गच्छन्ती॒यं वै पूर्वो॑ऽतिरा॒त्रो॑ऽसावुत्त॑रो॒ मनः॒ पूर्वो॒ वागुत्त॑रः प्रा॒णः पूर्वो॑ऽपा॒न उत्त॑रः प्र॒रोध॑नं॒ पूर्व॑ उ॒दय॑न॒मुत्त॑रो॒ ज्योति॑ष्टोमो वैश्वान॒रो॑ऽतिरा॒त्रो भ॑वति॒ ज्योति॑रे॒व पु॒रस्ता᳚द्दधते सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्यात्यै चतुर्वि॒ꣳ॒शः प्रा॑य॒णीयो॑ भवति चतु॑र्विꣳशतिरर्धमा॒साः (३)

सं॒व॒थ्स॒रः प्र॒यन्त॑ ए॒व सं॑वथ्स॒रे प्रति॑ तिष्ठन्ति॒ तस्य॒ त्रीणि॑ च श॒तानि॑ ष॒ष्टिश्च॑ स्तो॒त्रीया॒स्ताव॑तीः संवथ्स॒रस्य॒ रात्र॑य उ॒भे ए॒व सं॑वथ्स॒रस्य॑ रू॒पे आ᳚प्नुवन्ति॒ ते स॒ꣳ॒स्थि॑त्या॒ अरि॑ष्ट्या॒ उत्त॑रै॒रहो॑भिश्चरन्ति षड॒हा भ॑वन्ति॒ षड्वा ऋ॒तवः॑ संवथ्स॒र ऋ॒तुष्वे॒व सं॑वथ्स॒रे प्रति॑ तिष्ठन्ति॒ गौश्चायु॑श्च मध्य॒तः स्तोमौ॑ भवतः संवथ्स॒रस्यै॒व तन्मि॑थु॒नं म॑ध्य॒तः (४)

द॒धति॒ प्र॒जन॑नाय॒ ज्योति॑र॒भितो॑ भवति वि॒मोच॑नमे॒व तच्छन्दा॒ꣳ॒स्ये॒व तद्विमोक॑ं य॒न्त्यथो॑ उ॒भ॒यतो᳚ज्योतिषै॒व ष॑ड॒हेन॑ सु॒व॒र्गं लो॒कं य॑न्ति ब्रह्मवा॒दिनो॑ वद॒न्त्यास॑ते॒ केन॑ य॒न्तीति॑ दे॒व॒याने॑न प॒थेति॑ ब्रूयाच्छन्दा॒ꣳ॒सि॒ वै दे॑व॒यानः॒ पन्था॑ गाय॒त्री त्रि॒ष्टुब्जग॑ती॒ ज्योति॒र्वै गा॑य॒त्री गौस्त्रि॒ष्टुगायु॒र्जग॑ती॒ यदे॒ते स्तोमा॒ भव॑न्ति दे॒व॒याने॑नै॒व (५)

तत्प॒था य॑न्ति समा॒नꣳ साम॑ भवति देवलो॒को वै साम॑ देवलो॒कादे॒व न य॑न्त्य॒न्याअ॑न्या ऋचो॑ भवन्ति मनुष्यलो॒को वा ऋचो॑ मनुष्यलो॒कादे॒वान्यम॑न्यं देवलो॒कम॑भ्या॒रोह॑न्तो यन्त्यभिव॒र्तो ब्र॑ह्मसा॒मं भ॑वति सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्या॒भिवृ॑त्त्या अ॒भिजि॑द्भवति सुव॒र्गस्य॑

लो॒कस्या॒भिजि॑त्यै विश्व॒जिद्भ॑वति॒ विश्व॑स्य॒ जित्यै॑ मा॒सिमा॑सि पृ॒ष्ठान्युप॑ यन्ति मा॒सिमा॑स्यतिग्रा॒ह्या॑ गृह्यन्ते मा॒सिमा॑स्ये॒व वी॒र्यं॑ दधति मा॒सां प्रति॑ष्ठित्या उ॒परि॑ष्टान्मा॒सां पृ॒ष्ठान्युप॑ यन्ति॒ तस्मा॑दु॒परि॑ष्टा॒दोष॑धय॒ः फलं॑ गृह्णन्ति॥ (६)

गो॒स॒त्रं वा ए॑ति सं॑वथ्स॒रौँऽर्धमा॒सा मि॑थु॒नं म॑ध्य॒तो दे॑वया॒नेनै॒व वी॒र्य॑त्र॒यो॑दश च॥६॥ [१]

गावो॒ वा ए॒तथ्स॒त्रमा॑सताशृ॒ङ्गाः स॒तीः शृ॒ङ्गाणि॒ सिषा॑सन्ती॒स्तासां॒ दश॒ मासा॒ निष॑ण्णा॒ आस॒न्नथ॒ शृङ्गा॑ण्यजायन्त॒ ता अ॑ब्रुव॒न्नरा॒थ्स्मोत्ति॑ष्ठामाव॒ तं काम॑मरुथ्स्महि॒ येन॒ कामे॑न॒ न्यष॑दा॒मेति॒ तासा॑मु॒ त्वा अ॑ब्रुव॒न्नर्धा वा॒ याव॑ती॒र्वासा॑महा ए॒वेमौ द्वा॑द॒शौ मासौ॑ संवथ्स॒र॒ꣳ स॒म्पाद्योत्ति॑ष्ठा॒मेति॒ तासा॑म् (७)

द्वा॒द॒शे मा॒सि शृ॒ङ्गा॑णि॒ प्राव॑र्तन्त श्र॒द्धया॒ वाऽश्र॑द्धया वा॒ ता इ॒मा यास्तू॑प॒रा उ॒भय्यो॒ वाव ता आ॑र्ध्नुव॒न् याश्च॒ शृङ्गा॑ण्यस॑न्व॒न् याश्चोर्ज॑म॒वारु॑न्धत॒र्ध्नोति॑ द॒शसु॒ मा॒सूत्तिष्ठ॑न्नृ॒ध्नोति॑ द्वा॒दशसु॒ य ए॒वं वेद॑ प॒देन॒ खलु॒ वा ए॒ते य॑न्ति वि॒न्दति॒ खलु॒ वै प॒देन॒ यन्तद्वा ए॒तदृ॒द्धमय॑नं॒ तस्मा॑दे॒तद्गो॒सनि॑॥ (८)

ति॒ष्ठामेति॒ तासां॒ तस्मा॒द्द्वे च॑॥२॥ [२]

प्र॒थ॒मे मा॒सि पृ॒ष्ठान्युप॑ यन्ति मध्य॒म उप॑ यन्त्युत्त॒म उप॑ यन्ति॒ तदा॑हु॒र्यां वै त्रिरेक॒स्याह्न॑ उप॒सीद॑न्ति द॒ह्नं वै साप॑राभ्यां॒ दोहा॑भ्यां दु॒हेऽथ॒ कुत॒ः सा धो॑क्ष्यते॒ यां द्वाद॑श॒ कृत्व॑ उप॒सीद॒न्तीति॑ संवथ्स॒र॒ꣳ स॒म्पाद्यो॑त्त॒मे मा॒सि स॒कृत्पृ॒ष्ठान्युपे॑यु॒स्तद्यज॑माना य॒ज्ञं प॒शूनव॑ रुन्धते समु॒द्रं वै (९)

ए॒तेऽनवा॒रम॑पा॒रं प्र प्ल॑वन्ते॒ ये सं॑वथ्स॒रमु॑प॒यन्ति॒ यद्बृ॑हद्रथन्त॒रे अ॒न्वर्जे॑यु॒र्यथा॒ मध्ये॑ समु॒द्रस्य॑ प्ल॒वम॒न्वर्जे॑युस्ता॒दृक्तदनु॑थ्स॒र्गं बृहद्रथन्त॒राभ्या॑मि॒त्वा प्र॑ति॒ष्ठां ग॑च्छन्ति॒ सर्वे॑भ्यो॒ वै कामे॑भ्यः स॒न्धिर्दु॑हे॒ तद्यज॑माना॒ः सर्वा॒न्कामा॒नव॑ रुन्धते॥ (१०)

स॒मु॒द्रं वै चतु॑स्त्रि॒ꣳशच्च॥२॥ [३]

स॒मा॒न्य॑ ऋचो॑ भवन्ति मनुष्यलो॒को वा ऋचो॑ मनुष्यलो॒कादे॒व न य॑न्त्य॒न्यद॑न्यथ्साम॑ भवति देवलो॒को वै साम॑ देवलो॒कादे॒वान्यम॑न्यं मनुष्यलो॒कं प्र॑त्यव॒रोह॑न्तो यन्ति॒ जग॑तीमग्र॒ उप॑ यन्ति॒ जग॑तीं॒ वै छन्दा॒ꣳसि प्र॒त्यव॑रोहन्त्याग्रय॒णं ग्रहा॑ बृ॒हत्पृ॒ष्ठानि॑ त्रयस्त्रि॒ꣳ॒शꣳ स्तोमा॒स्तस्मा॒ज्ज्याया॒ꣳसं॒ कनी॑यान्प्र॒त्यव॑रोहति वैश्वकर्म॒णो गृ॑ह्यते॒ विश्वा॑न्येव तेन॒ कर्मा॑णि

यज॑माना॒ अव॑ रुन्धत आदि॒त्यः (११)

गृ॒ह्य॒त॒ इयं वा अदि॑तिर॒स्यामे॒व प्रति॑ तिष्ठन्त्य॒न्योँ॑न्यो गृह्येते मिथु॒न॒त्वाय॒ प्रजाँ॑त्या अवान्त॒रं वै द॑शरा॒त्रेण॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत॒ यद्द॑शरा॒त्रो भव॑ति प्र॒जा ए॒व तद्यज॑मानाः सृजन्त ए॒ताꣳ ह॒ वा उद॑ङ्क॒ः शौँल्बाय॒नः स॒त्रस्यर्द्धि॑मुवाच॒ यद्द॑शरा॒त्रो यद्द॑शरा॒त्रो भव॑ति स॒त्रस्यर्द्ध्या॒ अथो॒ यदे॒व पूर्वे॑ष्वह॑ःसु॒ विलो॑म क्रि॒यते॒ तस्यै॒वैषा शान्ति॑ः॥ (१२)

आ॒दि॒त्यस्त॒स्यै॒व द्वे च॑॥२॥ —— [४]

यदि॒ सोमौ॒ सꣳसु॑तौ॒ स्याता॑ं मह॒ति रात्रि॑यै प्रातरनुवा॒कमु॒पाकु॑र्या॒त्पूर्वो॒ वाच॑ं पूर्वो॑ दे॒वता॒ः पूर्व॒श्छन्दा॑ꣳसि वृङ्क्ते॒ वृष॑ण्वतीं प्रति॒पद॑ं कुर्यात्प्रातःसव॒नादे॒वैषा॒मिन्द्र॑ं वृङ्क्तेऽथो॒ खल्वा॑हुः सवनमु॒खेस॑वनमुखे का॒र्येति॑ सवनमु॒खाथ्स॑वनमुखादे॒वैषा॒मिन्द्र॑ं वृङ्क्ते संवे॒शायो॑पवे॒शाय॑ गायत्रि॒यास्त्रि॒ष्टुभो॒ जग॑त्या अनु॒ष्टुभ॑ः प॒ङ्क्त्या अ॒भिभू॑त्यै॒ स्वाहा॒ छन्दा॑ꣳसि॒ वै सं॑वे॒श उ॑पवे॒शश्छन्दो॑भिरे॒वैषा॑म् (१३)

छन्दा॑ꣳसि वृङ्क्ते सज॒नीय॒ꣳ॒ शस्य॑ं विह॒व्य॑ꣳ शस्य॑म॒गस्त्य॑स्य कयाशु॒भीय॒ꣳ॒ शस्य॑मे॒तावद्वा अ॑स्ति॒ याव॑दे॒तद्याव॑दे॒वास्ति॒ तदे॑षां वृङ्क्ते यदि॑ प्रातःसव॒ने क॒लशो॒ दीर्ये॑त वैष्ण॒वीषु॑ शिपिवि॒ष्टव॑तीषु स्तुवीर॒न्॒ यद्वै य॒ज्ञस्या॑ति॒रिच्य॑ते॒ विष्णु॑ं तच्छि॑पिवि॒ष्टम॒भ्यति॑ रिच्यते॒ तद्विष्णु॑ः शिपिवि॒ष्टोऽति॑रिक्त ए॒वाति॑रिक्तं दधा॒त्यथो॒ अति॑रिक्तेनै॒वाति॑रिक्तमा॒प्त्वाव॑ रुन्धते॒ यदि॑ म॒ध्यन्दि॑ने॒ दीर्ये॑त वषट्का॒रनि॑धन॒ꣳ॒ साम॑ कुर्युर्वषट्का॒रो वै य॒ज्ञस्य॑ प्रति॒ष्ठा प्र॑ति॒ष्ठामे॒वैन॑द्गमयन्ति॒ यदि॑ तृतीयसव॒न ए॒तदे॒व॥ (१४)

छन्दो॑भिरे॒वैषा॒मवै॑का॒न्नवि॒ꣳ॒शति॒श्च॑॥२॥ —— [५]

ष॒ड॒हैर्मासा॑ँन्थ्स॒म्पाद्याह॒रुथ्सृ॑जन्ति षड॒हैर्हि मासा॑ँन्थ्स॒म्पश्य॑न्त्यर्धमा॒सैर्मासा॑ँन्थ्स॒म्पाद्याह॒
मासा॑ँन्थ्स॒म्पश्य॑न्त्यमावा॒स्य॑या॒ मासा॑ँन्थ्स॒म्पाद्याह॒रुथ्सृ॑जन्त्यमावा॒स्य॑या॒ हि मासा॑ँन्थ्स॒म्पश्य॑न्ति
पौर्णमा॒स्या मासा॑ँन्थ्स॒म्पाद्याह॒रुथ्सृ॑जन्ति पौर्णमा॒स्या हि मासा॑ँन्थ्स॒म्पश्य॑न्ति॒ यो वै पूर्ण आ॑सि॒ञ्चति॒ परा॒ स सि॑ञ्चति॒ यः पू॒र्णादु॒दच॑ति (१५)

प्रा॒णम॑स्मि॒न्थ्स द॑धाति॒ यत्पौ॑र्णमा॒स्या मासा॑ँन्थ्स॒म्पाद्याह॑रुथ्सृ॒जन्ति॑ संवथ्स॒राये॒व तत्प्रा॒णं द॑धति॒ तदनु॑ स॒त्रिण॒ः प्राण॑न्ति॒ यदह॒र्नोथ्सृ॒जेयु॒र्यथा॒ दृति॒रुप॑नद्धो वि॒पत॑त्ये॒वꣳ सं॑वथ्स॒रो वि प॑ते॒दार्ति॒मार्च्छे॑यु॒र्यत्पौ॑र्णमा॒स्या मासा॑ँन्थ्स॒म्पाद्याह॑रुथ्सृ॒जन्ति॑ संवथ्स॒राये॒व

तदु॑दा॒नं द॑धति॒ तदनु॑ स॒त्रिण॒ उत् (१६)

अ॒न॒न्ति॒ नार्ति॒मार्च्छ॑न्ति पू॒र्णमा॑से॒ वै दे॒वाना॒ꣳ सु॒तो यत्पौ॑र्णमा॒स्या मासा॑न्थ्स॒म्पाद्याह॑रुथ्सृ
दे॒वाना॑मे॒व तद्य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञं प्र॒त्यव॑रोहन्ति॒ वि वा ए॒तद्य॒ज्ञं छि॑न्दन्ति॒ यत्ष॑ड॒हसं॑न्तत॒ꣳ॒ सन्त॒मथाह॑रुथ्सृ॒जन्ति॑ प्राजाप॒त्यं प॒शुमाल॑भन्ते प्र॒जाप॑ति॒ः सर्वा॑ दे॒वता॑ दे॒वता॑भिरे॒व य॒ज्ञꣳ सं त॑न्वन्ति॒ यन्ति॒ वा ए॒ते सव॑ना॒द्येऽह॑ः (१७)

उ॒थ्सृ॒जन्ति॑ तु॒रीय॑ं खलु॒ वा ए॒तथ्सव॑न॒ं यथ्सा॑न्ना॒य्यं यथ्सा॑न्ना॒य्यं भव॑ति॒ तेनै॒व सव॑ना॒न्न य॑न्ति स॒मु॒प॒हूय॑ भक्षयन्त्ये॒तथ्सोम॑पीथा॒ ह्ये॑त॒र्हि॑ यथायत॒नं वा ए॒तेषा॒ꣳ॒ सवन॒भाजो॑ दे॒वता॑ गच्छन्ति॒ येऽह॑रुथ्सृ॒जन्त्य॑नुसव॒नं पु॑रो॒डाशा॒न्निर्व॑पन्ति यथायत॒नादे॒व सं॑वन॒भाजो॑ दे॒वता॒ अव॑ रुन्धते॒ऽष्टाक॑पालान्प्रातःसव॒न एका॑दशकपाला॒न्माध्यं॑न्दिने॒ सव॑ने॒ द्वाद॑शकपाला॒ꣴ॒स्तृतीयसव॒ने छन्दा॒ꣴ॒स्ये॒वाप्त्वाव॑ रुन्धते वैश्वदे॒वं च॒रुं तृ॑तीयसव॒ने निर्व॑पन्ति वैश्वदे॒वं वै तृ॑तीयसव॒नन्तेनै॒व तृ॑तीयसव॒नान्न य॑न्ति॥ (१८)

उ॒द॒च॒त्यु॒द्येऽह॑रा॒प्त्वा पञ्च॑दश च॥४॥ [६]

उ॒थ्सृ॒ज्या (३) न्नोथ्सृ॒ज्या (३) मिति॑ मीमा॒ꣳ॒सन्ते ब्रह्मवा॒दिन॒स्तद्वा॑हुरु॒थ्सृज्य॑मे॒वेत्य॑मावा॒स
च पौर्णमा॒स्यां चो॒थ्सृज्य॒मित्या॑हुरे॒ते हि य॒ज्ञं वह॑त॒ इति॒ ते त्वाव नोथ्सृज्ये॒ इत्या॑हु॒र्ये अ॑वान्त॒रं य॒ज्ञं भे॒जाते॒ इति॒ या प्र॑थ॒मा व्य॑ष्टका॒ तस्यां॑मु॒थ्सृज्य॒मित्या॑हु॒रे॒ष वै मा॒सो वि॑श॒र इति॒ नादि॑ष्टम् (१९)

उथ्सृ॑जेयु॒र्यदादि॑ष्टमुथ्सृ॒जेयु॑र्या॒दृशे॒ पुन॑ः पर्या॑प्ला॒वे मध्ये॑ षड॒हस्य॑ स॒म्पद्ये॑त षड॒हैर्मासा॑न्थ्स॒म्पाद्य॒ यथ्स॑प्त॒मम॒ह॒स्तस्मि॒न्नुथ्सृ॑ज्येयु॒स्तद॒ग्नये॒ वसु॑मते पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पाल॒ं निर्व॑पेयु॒रैन्द्रं॑ दधीन्द्रा॑य म॒रुत्व॑ते पुरो॒डाश॒मेका॑दशकपालं॒ वैश्वदे॒वं द्वाद॑शकपालम॒ग्नेर्वै वसु॑मतः प्रातःसव॒नं यद॒ग्नये॒ वसु॑मते पुरो॒डाश॑म॒ष्टाक॑पालं॒ नि॒र्वप॑न्ति दे॒वता॑मे॒व तद्भा॒गिनी॑ꣳ कु॒र्वन्ति॑ (२०)

सव॑नमष्टा॒भिरुप॑ यन्ति॒ यदैन्द्रं॑ दधि॒ भव॒तीन्द्र॑मे॒व तद्भा॑ग॒धेया॒न्न च्या॑वयन्तीन्द्र॑स्य॒ वै म॒रुत्व॑तो माध्य॑न्दिन॒ꣳ॒ सव॑न॒ं यदिन्द्रा॑य म॒रुत्व॑ते पुरो॒डाश॒मेका॑दशकपालं॒ नि॒र्वप॑न्ति दे॒वता॑मे॒व तद्भा॒गिनी॑ꣳ कु॒र्वन्ति॒ सव॑नमेकाद॒शभि॒रुप॑ यन्ति॒ विश्वे॑षा॒ं वै दे॒वाना॑मृभु॒मता॑ꣳ तृतीयसव॒नं यद्वै॑श्वदे॒वं द्वाद॑शकपालं॒ नि॒र्वप॑न्ति दे॒वता॑ ए॒व तद्भा॒गिनी॑ः कु॒र्वन्ति॒ सव॑नं द्वाद॒शभि॑ः (२१)

उप॑ यन्ति प्राजापत्यं प॒शुमा ल॑भन्ते य॒ज्ञो वै प्र॒जाप॑तिर्य॒ज्ञस्यान॑नुसर्गायाभिव॒र्त इ॒तः षण्मा॒सो ब्र॑ह्मसा॒मं भ॑वति॒ ब्रह्म॒ वा अ॑भिव॒र्तो ब्रह्म॑णैव त॒थ्सु॑व॒र्गं लो॒कम॑भिव॒र्तय॑न्तो यन्ति प्रतिकू॒लमि॑व॒ ही॒तः सु॑व॒र्गो लो॒क इन्द्र॒ क्रतु॑ं न॒ आ भ॑र पि॒ता पु॒त्रेभ्यो॒ यथा॑। शिक्षा॑ नो अ॒स्मिन्पु॑रुहूत॒ याम॑नि जी॒वा ज्योति॑रशीम॒हीत्य॒मुत॑ आय॒ता॒ꣳ॒ षण्मा॒सो ब्र॑ह्मसा॒मं भ॑वत्य॒यं वै लो॒को ज्योति॑ः प्र॒जा ज्योति॑रि॒मम॒ेव तल्लो॒कं पश्य॑न्तोऽभि॒वद॑न्त॒ आ य॑न्ति॥ (२२)

नादि॑ष्टङ्कु॒र्वन्ति॑ द्वा॒दश॒भि॒रिति॑ वि॒ꣳ॒श॒तिश्च॑॥४॥ [७]

दे॒वाना॒ं वा अन्त॑ं ज॒ग्मुषा॑मिन्द्रि॒यं वी॒र्य॑मपा॑क्राम॒त्तत्क्रो॒शेनावा॑ रुन्धत॒ तत्क्रो॒शस्य॑ क्रोश॒त्वं यत्क्रो॒शेन॒ चात्वा॑ल॒स्यान्त॑ँ स्तु॒वन्ति॑ य॒ज्ञस्यै॒वान्त॑ं ग॒त्वेन्द्रि॒यं वी॒र्य॑मव॑ रुन्धते स॒त्रस्यर्द्ध्याहव॒नीय॒स्यान्त॑ँ स्तुव॒न्त्य॒ग्निमे॒वोप॑द्र॒ष्टार॑ं कृ॒त्वर्द्धि॒मुप॑ यन्ति प्र॒जाप॑ते॒र्हृद॑येन हवि॒र्धाने॒ऽन्तः स्तु॑वन्ति प्रेमाण॑मे॒वास्य॑ गच्छन्ति श्लो॒केन॑ पु॒रस्ता॒थ्सद॑सः (२३)

स्तु॒व॒न्त्यनु॑श्लोकेन प॒श्चाद्य॒ज्ञस्यै॒वान्त॑ं ग॒त्वा श्लो॑क॒भाजो॑ भवन्ति न॒वभि॑रध्व॒र्युरु॒द्गा॑यति॒ नव॒ वै पु॑रु॑षे प्रा॒णाः प्रा॒णाने॒व यज॑मानेषु दधाति॒ सर्वा॑ ऐ॒न्द्रियो॑ भवन्ति प्रा॒णेष्वे॒वेन्द्रि॒यं द॑ध॒त्यप्र॑तिहृताभि॒रु॒द्गा॑यति॒ तस्मा॒त्पुरु॑ष॒ः सर्वा॑ण्य॒न्यानि॑ शी॒र्ष्णोऽङ्गा॑नि॒ प्रत्य॑चति॒ शिर॑ ए॒व न पञ्च॑द॒श॒ꣳ॒ र॑थन्त॒रं भ॑वतीन्द्रि॒यमे॒वाव॑ रुन्धते सप्तद॒शम् (२४)

बृ॒ह॒द॒न्नाद्य॒स्याव॑रुद्ध्या॒ अथो॒ प्रैव तेन॑ जायन्त एकवि॒ꣳ॒शं भ॒द्रं द्वि॒पदा॑सु॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ पत्न॑य॒ उप॑ गायन्ति मिथुन॒त्वाय॒ प्रजा॑त्यै प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत॒ सो॑ऽकामयता॒साम॒हꣳ॒ रा॒ज्यं परी॑या॒मिति॒ तासा॒ꣳ॒ राज॒नेनै॒व रा॒ज्यं पर्यै॑त्तद्रा॑ज॒नस्य॑ राज॒न॒त्वं यद्रा॑ज॒नं भव॑ति प्र॒जाना॑मे॒व तद्यज॑माना रा॒ज्यं परि॑ यन्ति पञ्चवि॒ꣳ॒शं भ॑वति प्र॒जाप॑तेः (२५)

आप्त्यै॑ प॒ञ्चभि॒स्तिष्ठ॑न्तः स्तुवन्ति देवलो॒कमे॒वाभि ज॑यन्ति प॒ञ्चभि॒रासी॑ना मनुष्यलो॒कमे॒वाभि ज॑यन्ति॒ दश॒ सं प॑द्यन्ते॒ दशा॑क्षरा वि॒राडन्न॑ं वि॒राजै॒वान्नाद्य॒मव॑ रुन्धते पञ्च॒धा वि॑नि॒षद्य॑ स्तुवन्ति॒ पञ्च॒ दिशो॑ दि॒क्ष्वे॑व प्रति॑ तिष्ठ॒न्त्येकै॑क॒यास्तु॑तया स॒माय॑न्ति दि॒ग्भ्य ए॒वान्नाद्य॒ꣳ॒ सम्भ॑रन्ति॒ ताभि॑रुद्गा॒तोद्गा॑यति दि॒ग्भ्य ए॒वान्नाद्य॑म् (२६)

स॒म्भृत्य॒ तेज॑ आ॒त्मन्द॑धते॒ तस्मा॒देक॑ः प्रा॒णः सर्वा॒ण्यङ्गा॑न्यव॒त्यथो॒ यथा॑ सु॒पर्ण॑ उ॑त्पति॒ष्यञ्छिर॑ उत्त॒मं कु॑रु॒त ए॒वमे॒व तद्यज॑मानाः प्र॒जाना॑मुत्त॒मा भ॑वन्त्यासन्दीमु॑द्गा॒ता रो॑हति॒ साम्रा॑ज्यमे॒व ग॑च्छन्ति प्रे॒ङ्खꣳ॒ होता॒ नाक॑स्यैव पृ॒ष्ठꣳ॒ रो॑हन्ति कू॒र्चाव॑ध्व॒र्युर्ब्र॒ध्नस्यै॒व वि॒ष्टप॑ं गच्छन्त्ये॒ताव॑न्तो॒ वै दे॑वलो॒कास्तेष्वे॒व य॑थापू॒र्वं प्रति॑ तिष्ठ॒न्त्यथो॑ आ॒क्रम॑णमे॒व

तथ्सेतुं यजमानाः कुर्वते सुवर्गस्य लोकस्य समंष्ट्यै॥ (२७)

सदंसः सप्तदशं प्रजापंतेर्गायति दिग्भ्य एवान्नाद्यं प्रत्येकादश च॥५॥ [८]

अर्क्येण वै संहस्रशः प्रजापतिः प्रजा अंसृजत ताभ्य इलाँन्देनेरां लूतामवारुन्ध यदर्क्यम्भवति प्रजा एव तद्यजमानाः सृजन्त इलाँन्दं भवति प्रजाभ्यं एव सृष्टाभ्य इरां लूतामवं रुन्धते तस्माद्याः समाः सत्रः समृद्धं क्षोधुंकास्ताः समाँ प्रजा इषँ ह्यांसामूर्जमाददंते याः समां व्यृद्धमक्षोधुकास्ताः समाँ प्रजाः (२८)

न ह्यांसामिषमूर्जमाददंत उत्क्रोदं कुर्वते यथा बन्धान्मुंमुचाना उत्क्रोदं कुर्वत एवमेव तद्यजमाना देवबन्धान्मुंमुचाना उत्क्रोदं कुर्वत इषमूर्जमात्मन्दधाना वाणः शततंन्तुर्भवति शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुंष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्त्याजिं धावन्त्यनंभिजितस्याभिजित्यै दुन्दुभीन्थ्समाघ्नंन्ति परमा वा एषा वाग्या दुन्दुभौ परमामेव (२९)

वाचमवं रुन्धते भूमिदुन्दुभिमा घ्नंन्ति यैवेमां वाक्प्रविष्टा तामेवावं रुन्धतेऽथो इमामेव जंयन्ति सर्वा वाचो वदन्ति सर्वासां वाचामवंरुद्ध्या आर्द्रे चर्मन्व्यायंच्छेते इन्द्रियस्यावंरुद्ध्या आन्यः क्रोशति प्रान्यः शंसति य आक्रोशति पुनात्येवैनान्थ्स स यः प्रशंसंति पूतेष्वेवान्नाद्यं दधात्यृषिंकृतं च (३०)

वा एते देवकृतं च पूर्वैर्मासैरवं रुन्धते यद्भूतेच्छदाः सामानि भवन्त्युभयस्यावंरुद्ध्यै यन्ति वा एते मिंथुनाद्ये संवथ्सरमुंपयन्त्यंन्तर्वेदि मिंथुनौ सम्भंवतस्तेनैव मिंथुनान्न यंन्ति॥ (३१)

व्यृंद्धमक्षोधुकास्ताः समाँ प्रजाः परमामेव चं त्रिंशच्चं॥४॥ [९]

चर्मावं भिन्दन्ति पाप्मानंमेवैषामवं भिन्दन्ति माप राथ्सीर्मातिं व्याथ्सीरित्याह सम्प्रत्येवैषाँ पाप्मानमवं भिन्दन्त्युदकुम्भानंधिनिधायं दास्यो मार्जालीयं परि नृत्यन्ति पदो निंघ्नतीरिदं मधुं गायंन्त्यो मधु वै देवानाँ परममन्नाद्यं परममेवान्नाद्यमवं रुन्धते पदो नि घ्नंन्ति महीयामेवैषुं दधति॥ (३२)

चर्मैकान्नपंञ्चाशत्॥१॥ [१०]

पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सम्प्लोष्यते स्वाहा सम्प्लवमानाय स्वाहा

सम्प्लुताय स्वाहा मेघायिष्यते स्वाहा मेघायते स्वाहा मेघिताय स्वाहा मेघाय स्वाहा नीहाराय स्वाहा निहाकायै स्वाहा प्रासचाय स्वाहा प्रचलाकायै स्वाहा विद्योतिष्यते स्वाहा विद्योतमानाय स्वाहा संविद्योतमानाय स्वाहा स्तनयिष्यते स्वाहा स्तनयते स्वाहोग्रꣳ स्तनयते स्वाहा वर्षिष्यते स्वाहा वर्षते स्वाहाभिवर्षते स्वाहा परिवर्षते स्वाहा संवर्षते (३३)

स्वाहानुवर्षते स्वाहा शीकायिष्यते स्वाहा शीकायते स्वाहा शीकिताय स्वाहा प्रोषिष्यते स्वाहा प्रुष्णते स्वाहा परिप्रुष्णते स्वाहोद्ग्रहीष्यते स्वाहोद्गृह्णते स्वाहोद्गृहीताय स्वाहा विप्लोष्यते स्वाहा विप्लवमानाय स्वाहा विप्लुताय स्वाहातफ्स्यते स्वाहातपते स्वाहोग्रमातपते स्वाहर्ग्भ्यः स्वाहा यजुर्भ्यः स्वाहा सामभ्यः स्वाहाङ्गिरोभ्यः स्वाहा वेदेभ्यः स्वाहा गाथाभ्यः स्वाहा नाराशꣳसीभ्यः स्वाहा रैभीभ्यः स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (३४)

सं वर्षते रैभीभ्यः स्वाहा द्वे च॥२॥ [११]

दत्वते स्वाहाऽदन्तकाय स्वाहा प्राणिने स्वाहाऽप्राणाय स्वाहा मुखवते स्वाहाऽमुखाय स्वाहा नासिकवते स्वाहाऽनासिकाय स्वाहाऽक्षण्वते स्वाहाऽनक्षिकाय स्वाहा कर्णिने स्वाहाऽकर्णकाय स्वाहा शीर्षण्वते स्वाहाऽशीर्षकाय स्वाहा पद्वते स्वाहाऽपादकाय स्वाहा प्राणते स्वाहाऽप्राणते स्वाहा वदते स्वाहाऽवदते स्वाहा पश्यते स्वाहाऽपश्यते स्वाहा शृण्वते स्वाहाऽशृण्वते स्वाहा मनस्विने स्वाहा (३५)

अमनसे स्वाहा रेतस्विने स्वाहाऽरेतस्काय स्वाहा प्रजाभ्यः स्वाहा प्रजननाय स्वाहा लोमवते स्वाहाऽलोमकाय स्वाहा त्वचे स्वाहाऽत्वक्काय स्वाहा चर्मण्वते स्वाहाऽचर्मकाय स्वाहा लोहितवते स्वाहाऽलोहिताय स्वाहा माꣳसन्वते स्वाहाऽमाꣳसकाय स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहाऽस्नावकाय स्वाहाऽस्थन्वते स्वाहाऽनस्थिकाय स्वाहा मज्जन्वते स्वाहाऽमज्जकाय स्वाहाऽङ्गिने स्वाहाऽनङ्गाय स्वाहाऽऽत्मने स्वाहाऽनात्मने स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (३६)

मनस्विने स्वाहाऽनात्मने स्वाहा द्वे च॥२॥ [१२]

कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्तु विष्णुस्त्वा युनक्त्वस्य यज्ञस्यर्द्ध्यै मह्यꣳ सन्नत्या अमुष्मै कामायायुषे त्वा प्राणाय त्वाऽपानाय त्वा व्यानाय त्वा व्युष्ट्यै त्वा रय्यै त्वा राधसे त्वा घोषाय त्वा पोषाय त्वाराद् घोषाय त्वा प्रच्युत्यै त्वा॥ (३७)

कस्त्वाऽष्टात्रिꣳशत्॥१॥ [१३]

अ॒ग्नये॑ गाय॒त्राय॑ त्रि॒वृते॑ राथ॑न्तराय वास॒न्तायाष्टाक॑पाल॒ इन्द्रा॑य॒ त्रैष्टु॑भाय पञ्चद॒शाय॒ बार्॒ह॑ताय॒ ग्रैष्मा॒यैका॑दशकपालो॒ विश्वे॑भ्यो दे॒वेभ्यो॒ जाग॑तेभ्यः सप्तद॒शेभ्यो॑ वैरू॒पेभ्यो॒ वार्॒षिके॑भ्यो॒ द्वाद॑शकपालो मि॒त्रावरु॑णाभ्या॒मानु॑ष्टुभाभ्यामेकवि॒ꣳ॒शाभ्यां॑ वैरा॒जाभ्याꣳ॑ शार॒दाभ्यां॑ पय॒स्या॑ बृह॒स्पत॑ये॒ पाङ्क्ता॑य त्रिण॒वाय॑ शाक्व॒राय॒ हैम॑न्तिकाय च॒रुः स॑वि॒त्र आ॑तिच्छन्द॒साय॑ त्रयस्त्रि॒ꣳ॒शाय॑ रैव॒ताय॑ शैशि॒राय॒ द्वाद॑शकपा॒लोऽदि॑त्यै॒ विष्णु॑पत्न्यै च॒रुर॒ग्नये॑ वैश्वान॒राय॒ द्वाद॑शकपा॒लोऽनु॑मत्यै च॒रुः का॒य एक॑कपालः॥ (३८)

अ॒ग्नयेऽदि॑त्या॒ अनु॑मत्यै स॒प्तच॑त्वारिꣳशत्॥१॥ [१४]

यो वा अ॒ग्नाव॒ग्निः प्र॑ह्रि॒यते॒ यश्च॒ सोमो॒ राजा॒ तयो॑रे॒ष आ॑ति॒थ्यं यद॑ग्नीषो॒मीयोऽथै॒ष रु॒द्रो यश्ची॒यते॒ यथ्स॑ञ्चि॑ते॒ऽग्नावे॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॒ न नि॒र्वपे॑दे॒ष ए॒व रु॒द्रोऽशा॑न्त उपो॒त्थाय॑ प्र॒जां प॒शून् यज॑मानस्या॒भि म॑न्येत॒ यथ्स॑ञ्चि॑ते॒ऽग्नावे॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॑ नि॒र्वप॑ति भाग॒धेये॑नै॒वैनꣳ॑ शमयति॒ नास्य॑ रु॒द्रोऽशा॑न्तः (३९)

उ॒पो॒त्थाय॑ प्र॒जां प॒शून॒भि म॑न्यते॒ दश॑ ह॒वीꣳषि॑ भवन्ति॒ नव॒ वै पुरु॑षे प्रा॒णा नाभि॑र्दश॒मी प्रा॒णाने॒व यज॑माने दधा॒त्यथो॒ दशा॑क्षरा वि॒राडन्नं॑ वि॒राज्ये॒वान्नाद्ये॒ प्रति॑ तिष्ठत्यृ॒तुभि॒र्वा ए॒ष छन्दो॑भिः॒ स्तोमैः॑ पृ॒ष्ठैश्चे॑त॒व्य॑ इत्या॑हु॒र्यदे॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॑ नि॒र्वप॑त्यृ॒तुभि॑रे॒वैनं॒ छन्दो॑भिः॒ स्तोमैः॑ पृ॒ष्ठैश्चि॑नु॒ते दिशः॑ सुषुवा॒णेन॑ (४०)

अ॒भि॒जित्या॒ इत्या॑हु॒र्यदे॒तानि॑ ह॒वीꣳषि॑ नि॒र्वप॑ति दि॒शाम॒भिजि॑त्या ए॒तया॒ वा इन्द्रं॑ दे॒वा अ॑याजय॒न्तस्मा॑दिन्द्रस॒व ए॒तया॒ मनुं॑ मनु॒ष्या॑स्तस्मा॑न्मनुस॒वो यथेन्द्रो॑ दे॒वानां॒ यथा॒ मनु॑र्मनु॒ष्या॑णामे॒वं भ॑वति॒ य ए॒वं वि॒द्वाने॒तयेष्ट्या॒ यज॑ते॒ दिग्व॑तीः पुरोनुवा॒क्या॑ भवन्ति॒ सर्वा॑सां दि॒शाम॒भिजि॑त्यै॥ (४१)

अशा॑न्तः सुषुवा॒णेनैक॑चत्वारिꣳशच्च॥३॥ [१५]

यः प्रा॑ण॒तो नि॑मिष॒तो म॑हि॒त्वैक॒ इद्राजा॒ जग॑तो ब॒भूव॑। य ईशे॑ अ॒स्य द्वि॒पद॒श्चतु॑ष्पदः॒ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि प्र॒जाप॑तये त्वा॒ जुष्टं॑ गृह्णामि॒ तस्य॑ ते॒ द्यौर्म॑हि॒मा नक्ष॑त्राणि रू॒पमा॑दि॒त्यस्ते॒ तेज॒स्तस्मै॑ त्वा महि॒म्ने प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑॥ (४२)

यः प्रा॑ण॒तो द्यौरा॑दि॒त्यो॑ऽष्टात्रिꣳशत्॥१॥ [१६]

य आ॑त्म॒दा ब॑ल॒दा यस्य॒ विश्वे॑ उ॒पास॑ते प्र॒शिषं॒ यस्य॑ दे॒वाः। यस्य॑ छा॒यामृतं॒ यस्य॑

मृ॒त्युः कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम। उ॒प॒या॒मगृ॑हीतोऽसि प्र॒जाप॑तये त्वा॒ जुष्टं॑ गृह्णामि॒ तस्य॑ ते पृथि॒वी म॑हि॒मौष॑धयो॒ वन॒स्पत॑यो रू॒पम॒ग्निस्ते॒ तेज॒स्तस्मै᳚ त्वा महि॒म्ने प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा᳚॥ (४३)

य आ॑त्म॒दाः पृ॑थि॒व्य॑ग्निरेका॒न्नच॑त्वारि॒ꣳ॒शत्॥१॥ —— [१७]

आ ब्रह्म॑न्ब्राह्म॒णो ब्र॑ह्मवर्च॒सी जा॑यता॒माऽस्मिन्रा॒ष्ट्रे रा॑ज॒न्य॑ इष॒व्यः॑ शूरो॑ महार॒थो जा॑यता॒न्दोग्ध्री॑ धे॒नुर्वोढा॑ऽन॒ड्वाना॒शुः सप्ति॒ः पुर॑न्धि॒र्योषा॑ जि॒ष्णू र॑थे॒ष्ठाः स॒भेयो॒ युवाऽस्य यज॑मानस्य वी॒रो जा॑यतान्निका॒मेनि॑कामे नः प॒र्जन्यो॑ वर्॒षतु फ॒लिन्यो॑ न॒ ओष॑धयः पच्यन्तां योगक्षे॒मो न॑ः कल्पताम्॥ (४४)

आ ब्र॒ह्म॒न्नेक॑चत्वारिꣳशत्॥१॥ —— [१८]

आक्रा॑न्॒ वा॒जी पृ॑थि॒वीम॒ग्निं युज॑मकृत वा॒ज्यर्वाक्रा॑न्॒ वा॒ज्य॑न्तरि॑क्षं वा॒युं युज॑मकृत वा॒ज्यर्वा॒ द्यां वा॒ज्याऽक्र॑ꣳ᳚स्त॒ सूर्यं॒ युज॑मकृत वा॒ज्यर्वा॒ग्निस्ते॑ वाजि॒न् युङ्ङ्नु॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सं पा॑रय वा॒युस्ते॑ वाजि॒न् युङ्ङ्नु॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सम् (४५)

पा॒र॒या॒दि॒त्यस्ते॑ वाजि॒न् युङ्ङ्नु॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सं पा॑रय प्रा॒ण॒धृग॑सि प्रा॒णं मे॑ दृꣳह व्या॒न॒धृग॑सि व्या॒नं मे॑ दृꣳहापान॒धृग॑स्यपा॒नं मे॑ दृꣳह॒ चक्षु॑रसि॒ चक्षु॒र्मयि॑ धेहि॒ श्रोत्र॑मसि॒ श्रोत्रं॒ मयि॑ धे॒ह्यायु॑र॒स्यायु॒र्मयि॑ धेहि॥ (४६)

वा॒युस्ते॑ वाजि॒न् युङ्ङ्नु॒ त्वा र॑भे स्व॒स्ति मा॒ सन्त्रिच॑त्वारिꣳशच्च॥२॥ —— [१९]

जज्ञि॒ बीजं॒ वर्ष्टा॑ प॒र्जन्यः॒ पक्ता॑ स॒स्यꣳ सु॑पिप्प॒ला ओष॑धयः स्वधिचर॒णेयꣳ सू॑पसद॒नो᳚ऽग्निः स्व॑ध्यक्षम॒न्तरि॑क्षꣳ सुपा॒वः पव॑मानः सूपस्था॒ना द्यौः शि॒वम॒सौ तप॑न् यथापू॒र्वम॑होरा॒त्रे प॑ञ्चद॒शिनो᳚ऽर्धमा॒सास्त्रि॒ꣳ॒शिनो॒ मासा᳚ः क्लृ॒प्ता ऋ॒तव॑ः शा॒न्तः सं॑वथ्स॒रः॥ (४७)

जज्ञि॒ बीज॒मेक॑त्रिꣳशत्॥१॥ —— [२०]

आ॒ग्ने॒यो᳚ऽष्टाक॑पालः सौ॒म्यश्च॒रुः सा॑वि॒त्रो᳚ऽष्टाक॑पालः पौ॒ष्णश्च॒रू रौ॒द्रश्च॒रुर॒ग्नये॑ वैश्वान॒राय॒ द्वाद॑शकपालो मृगाख॒रे यदि॒ नागच्छे॑द॒ग्नये॑ऽꣳहो॒मुचे॒ऽष्टाक॑पालः सौ॒र्यं पयो॑ वाय॒व्य॑ आज्य॑भागः॥ (४८)

आ॒ग्ने॒यश्च॒तुर्वि॑ꣳशतिः॥१॥ —— [२१]

अ॒ग्नयेऽꣳहो॒मुचे॒ऽष्टाक॑पाल॒ इन्द्रा॑याꣳहो॒मुच॒ एका॑दशकपालो मि॒त्रावरु॑णाभ्यामागो॒मुग्-

भ्याँ पयस्यां वायोसावित्र आंगोमुग्भ्याँ चरुरश्विभ्यांमागोमुग्भ्याँ धाना मरुद्भ्यं एनोमुग्भ्यंः सप्तकंपालो विश्वेँभ्यो देवेभ्यं एनोमुग्भ्यो द्वादंशकपालोऽनुंमत्यै चरुरग्नयें वैश्वानराय द्वादंश-कपालो द्यावांपृथिवीभ्यांमꣳहोमुग्भ्याँ द्विकपालः॥ (४९)

अग्नयेऽꣳहोमुचेँ त्रिꣳशत्॥१॥ [२२]

अग्नये समंनमत्पृथिव्यै समंनमद्यथाग्निः पृंथिव्या समनंमदेवं मह्यं भद्राः सन्नंतयः सं नंमन्तु वायवे समंनमदन्तरिंक्षाय समंनमद्यथां वायुरन्तरिंक्षेण सूर्याय समंनमद्दिवे समंनमद्यथा सूर्यो दिवा चन्द्रमंसे समंनमन्नक्षंत्रेभ्यः समंनमद्यथां चन्द्रमा नक्षंत्रैर्वरुंणाय समंनमदद्भ्यः समंनमद्यथाँ (५०)

वरुंणोऽद्भिः साम्ने समंनमदृचे समंनमद्यथा सामर्चा ब्रह्मंणे समंनमत्क्षत्राय समंनमद्यथा ब्रह्मं क्षत्रेण राज्ञे समंनमद्विशे समंनमद्यथा राजां विशा रथांय समंनमदश्वेँभ्यः समंनमद्यथा रथोऽश्वैः प्रजापंतये समंनमद्भूतेभ्यः समंनमद्यथाँ प्रजापंतिर्भूतैः समनंमदेवं मह्यं भद्राः सन्नंतयः सं नंमन्तु॥ (५१)

अद्भ्यः समंनमद्यथा मह्यं चत्वारिं च॥२॥ [२३]

ये ते पन्थांनः सवितः पूर्व्यासोंऽरेणवो वितंता अन्तरिंक्षे। तेभिंर्नो अद्य पथिभिंः सुगेभी रक्षां च नो अधिं च देव ब्रूहि। नमोऽग्नयें पृथिविक्षितें लोकस्पृतें लोकमस्मै यजंमानाय देहि नमों वायवेँऽन्तरिक्षक्षितें लोकस्पृतें लोकमस्मै यजंमानाय देहि नमः सूर्याय दिविक्षितें लोकस्पृतें लोकमस्मै यजंमानाय देहि॥ (५२)

ये ते चतुंश्चत्वारिꣳशत्॥१॥ [२४]

यो वा अश्वंस्य मेध्यंस्य शिरो वेदं शीर्षण्वान्मेध्यों भवत्युषा वा अश्वंस्य मेध्यंस्य शिरः सूर्यश्चक्षुर्वातः प्राणश्चन्द्रमाः श्रोत्रन्दिशः पादां अवान्तरदिशाः पर्शवोऽहोरात्रे निंमेषोँ-ऽर्धमासाः पर्वांणि मासाँः सन्धानाँन्यृतवोऽङ्गांनि संवथ्सर आत्मा रश्मयः केशा नक्षंत्राणि रूपन्तारंका अस्थानि नभों माꣳसान्योषंधयो लोमांनि वनस्पतंयो वालां अग्निर्मुखं वैश्वानरो व्यात्तम्ँ (५३)

समुद्र उदरंमन्तरिंक्षं पायुर्द्यावांपृथिवी आण्डौ ग्रावा शेपः सोमो रेतो यज्ञञ्जृम्भ्यते तद्वि द्योंतते यद्विंधूनुते तथ्स्तंनयति यन्मेहंति तद्वंर्षति वागेवास्य वागहर्वा अश्वंस्य जायंमानस्य

महिमा पुरस्ताँज्ञायते रात्रिरेनं महिमा पश्चादनु जायत एतौ वै मंहिमानावश्वंमभितः सम्बंभूवतुर्हयो देवानंवहदर्वासुंरान् वाजी गंन्धर्वानश्वो मनुष्याँन्थ्समुद्रो वा अश्वंस्य योनिंः समुद्रो बन्धुंः॥ (५४)

व्यात्तंमवहद्द्वादंश च॥२॥ [२५]

गावो गावः सिषांसन्तीः प्रथमे मासि संमान्यौ यदि सोमौं षड्डैरुथ्सृज्या(३)ं देवानांमुर्क्येण चर्मावं पृथिव्यै दत्वते कस्त्वाग्नये यो वै यः प्राणतो य आँत्मदा आ ब्रह्मन्नाक्राञ्जि बीजंमाग्नेयोंऽष्टाकंपालोऽग्नयेऽंहोमुचेऽष्टाकंपालोऽग्नये समंनमद्ये ते पन्थांनो यो वा अश्वंस्य मेध्यंस्य शिरः प्रश्नंविꣳशतिः॥२५॥

गावंः समान्यंः सर्वनमष्टाभिर्वा एते देवकृंतश्चाभिजित्या इत्यांहुर्वरुंणोऽद्भिः साम्ने चतुंःपञ्चाशत्॥५४॥

गावो योनिंः समुद्रो बन्धुंः॥

हरिंः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः॥७-५॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां सप्तमकाण्डः समाप्तः॥७॥

❀❀❀

generated on **January 1, 2026**

Downloaded from http://stotrasamhita.github.io | StotraSamhita | Credits